

Dk. Waldemar Rozykowski

Pobyty papieża Jania Pawła II oraz ślady pamięci o papieżu w granicach województwa kujawsko-pomorskiego

Tekst opublikowany w: *Dzieje regionu kujawsko-pomorskiego*, red. A. Radziwiński, Toruń 2017, s. 525-540, 600-602.

Tekst przeznaczony dla uczestników Konkursu o Wielkich Polakach

Postać Ojca Świętego Jana Pawła II wpisała się w historię różnych obszarów Polski. Jednym z nich jest także teren obecnego województwa kujawsko-pomorskiego. W niniejszym tekście chcemy przywołać związki papieża ze wskazanym terenem przed wyborem na Stolicę Piotrową, jego pielgrzymki do Włocławka, Bydgoszczy i Torunia oraz wskazać na wybrane przykłady pamięci o jego osobie [*Duchowe dziedzictwo* 2008; Rozykowski 2014, 225-240; Rozykowski 2015a, 425-441].

Pobyty przed wyborem na Stolicę Piotrową: Toruń, Włocławek, Bydgoszcz

Pierwszy pobyt, jeszcze ks. Karola Wojtyły w Toruniu miał miejsce już w czerwcu 1953 roku [Rozykowski 2005, 245-252; Kwiecińska 2007; Rozykowski 2015b, 443-448]. Nocował on u rodziny Gudel, która mieszkała na tzw. Winnicy, skąd udał się wspólnie z ks. Czesławem Obtulowiczem, Stanisławem Abrahamowiczem oraz Klemensem Gudlem na wyprawę wakacyjną na Kaszuby, a dokładnie do Kartuz i okolicznych miejscowości [Gudel 2005, 90-91, 347]. Bracia Joachim i Klemens Gudel studiowali w Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie i tam poznali ks. K. Wojtyłę, jako duszpasterza akademickiego. Należeli więc do grona najbliższych znajomych kapłana z jego początkowego okresu krakowskiego. Od tego czasu był dla nich zawsze „wujkiem” [Gudel 2005, 87-89, 466].

Kolejny pobyt, już biskupa Karola Wojtyły w Toruniu, związany był z udzieleniem przez niego w kościele (dokładnie w zakrystii) św. Jakuba sakramentu chrztu Marii Antoninie Gudel. Wydarzenie to miało miejsce dnia 6 lipca 1961 roku i zostało odnotowane w zachowanej księdze ochrzczonych [Archiwum parafii św. Jakuba w Toruniu, Księga

ochrzczonych, rok 1961, nr 123, s. 40] ¹. Jak już wspomniano, ojciec ochrzczonej Marii, Joachim Gudel (1927-2002), późniejszy profesor, znany w Polsce muzykolog, poznał ks. Wojtyłę jako duszpasterza akademickiego podczas swoich studiów w Krakowie w latach 1948-1953. Z duszpasterstwem ks. Karola związana była także żona Joachima, Elżbieta Jacuńska (1934-2002).

Biskup K. Wojtyła nie przyjechał na chrzest z Krakowa sam. Z księgi chrztów dowiadujemy się, że ojcem chrzestnym Marii Antoniny był inżynier budownictwa Jerzy Ciesielski (1929-1970). Przypomnijmy, że był to bliski przyjaciel biskupa krakowskiego i Joachima Gudla z czasów studiów. Joachim wspólnie z Jerzym śpiewali w chórze akademickim, pomagali ks. Karolowi w wystawianiu misterii wielkopostnych, brali udział w wyprawach górskich i kajakowych itd. Zaznaczmy, że dzisiaj przysługuje już Jerzemu Ciesielskiemu tytuł sługi Bożego i być może w najbliższej przyszłości doczekamy jego wyniesienia na ołtarze. W 1993 roku Joachim spisał wspomnienia o Jerzym, tytułując je „W kościele św. Anny śpiewaliśmy w chórze” [Gudel 1995, 91-93].

Kolejny ślad toruński w życiu już kardynała K. Wojtyły związany był z jego pobytem w tym mieście dnia 28 kwietnia 1968 roku. Przyjechał na zaproszenie duszpasterza akademickiego jezuita o. Władysława Wołoszyna [*Ślady obecności* 2003, 221]. Kardynał pojawił się w Toruniu dnia 28 kwietnia 1968 roku, w godzinach popołudniowych, po zakończonych w Gnieźnie uroczystościach ku czci św. Wojciecha. Wieczorem w kościele akademickim Ducha Świętego wygłosił wykład „Apostolstwo świeckich” [*Apostolstwo świeckich* 1968, 275].

Kolejna odsłona tego samego pobytu kardynała w Toruniu związana była z siostrami elżbietankami. Arcybiskup Wojtyła nocował właśnie w domu prowincjalnym tychże sióstr mieszczącym się przy ul. Żeglarskiej. Na spotkanie z kardynałem Wojtyłą przybyli do sióstr także biskupi chełmińscy: ks. bp Kazimierz Józef Kowalski, ks. bp Bernard Czapliński oraz ks. bp Zygfryd Kowalski. Następnego dnia rano, tzn. dnia 29 kwietnia, kardynał odprawił w kaplicy o godz. 7.00 rano mszę świętą. Swój pobyt nazaczył wpisem do kroniki zakonnej [Archiwum sióstr elżbietanek w Toruniu, Kronika domu prowincjalnego sióstr elżbietanek w Toruniu, s. 92-93].

Kolejny pobyt kardynała związany był z jego więzami rodzinnymi [Kwiecińska 2007]. Do Torunia, a dokładnie do kościoła św. Józefa na Bielanach, przyjechał dnia 11 września

¹ W księdze metrykalnej znajdujemy szczegółowe informacje dotyczące udzielonego sakramentu: Maria Antonina urodziła się dnia 8 czerwca 1961 roku; ojciec: Joachim Feliks Gudel, ur. 16 VIII 1927 r.; matka: Elżbieta Kazimiera Jacuńska, ur. 4 III 1934 r.

1971 roku, aby przewodniczyć mszy św. oraz pobłogosławić związek małżeński swojego krewnego Marka Wiadrowskiego z Kazimierą Passowicz. W księdze małżeństw parafii św. Józefa w Toruniu znajduje się wpis poświadczający zawarte małżeństwo, w tym i podpis kardynała Karola Wojtyły [Archiwum parafii św. Józefa w Toruniu, Księga Małżeństw, rok 1971, nr 110, s. 113].

Przyszły papież kilkakrotnie bywał we Włocławku i na terenie diecezji włocławskiej. Pierwszą oficjalnie odnotowaną jego obecnością był udział w święceniach biskupich ks. Kazimierza Majdańskiego. Miały one miejsce w katedrze włocławskiej 24 marca 1963 roku. Kolejny pobyt związany był z uroczystościami Tysiąclecia Chrztu Polski. Arcybiskup krakowski przebywał we Włocławku w dniach 8-9 października 1966 roku. 9 października przewodniczył w katedrze mszy św. dla młodzieży. 19 września 1968 roku uczestniczył we Włocławku w pogrzebie bpa Antoniego Pawłowskiego. Na terenie diecezji włocławskiej pracował jego kolega kursowy ks. Andrzej Baziński. W związku z tym dnia 27 czerwca 1968 roku przebywał w parafii Służewo, gdzie przeżywał wspólny zjazd koleżeński. Wydarzenie to zostało upamiętnione tablicą pamiątkową, która zawisła na ścianie kościoła w Służewie. Trzeba także nadmienić, że przez wiele lat ks. Karol Wojtyła związany był z włocławskim czasopismem „Ateneum Kapłańskie”, w którym publikował swoje teksty [Gręźlikowski 1991, 203-212; *Kościół włocławski* 1991; Poniński 2007, 491-493; Poniński 2015, 461-465].

Kilka razy ks. bp Karol Wojtyła przebywał w Bydgoszczy i okolicach miasta. Najważniejszym wydarzeniem była koronacja obrazu Matki Bożej Piękną Miłości z bydgoskiej fary, która miała miejsce dnia 29 maja 1966 roku o godz. 19.00 na placu przy kościele Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Szwedzerowie. Koronacji przewodniczył prymas Stefan Wyszyński. Arcybiskup krakowski przebywał w Bydgoszczy jeszcze następnego dnia, o godz. 8.30 odprawił mszę św. w kościele św. Wincentego a Paulo. Pobyt arcybiskupa krakowskiego wpisał się w bydgoskie obchody trwających w całym kraju obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski. Kolejny pobyt arcybiskupa krakowskiego w Bydgoszczy miał miejsce w dniach 23-24 września 1967 roku. Uczestniczył on wspólnie z prymasem Stefanem Wyszyńskim w zakończeniu Tygodnia Soborowego. Pierwszego dnia odprawił mszę św. oraz wygłosił kazanie w kościele św. Wincentego a Paulo, natomiast dnia następnego odprawił mszę św. w kościele Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Poza tym przyszły papież kilkakrotnie podziwiał piękno przyrody w okolicach Bydgoszczy, podczas spływów kajakowych Brdą oraz na położonych niedaleko jeziorach w latach 1953, 1966 oraz 1978 [Derenda 1999, 10-16; Pastuszewski 1999, 6-16].

Pielgrzymki do Włocławka, Bydgoszczy i Torunia

Czas pontyfikatu papieża Jana Pawła II, czyli lata 1978-2005, jest zapamiętany przez wielu dzięki pielgrzymowaniu Ojca Świętego do największych miast położonych w granicach województwa. Miały one miejsce podczas jego pielgrzymek do Polski w latach 1991 oraz 1999. W dniach 6-7 czerwca 1991 roku papież przebywał we Włocławku [*Dekalog* 1991, 219-243; Poniński 2015, 468-480], natomiast dnia 7 czerwca 1999 roku najpierw w Bydgoszczy [Derenda 1999; Pastuszewski 1999; Szukalski 2015, 485-497], a później w Toruniu [*Ojciec Święty, Toruń!* 2014]. Pielgrzymki te pozostawiły po sobie najwięcej pamiątek papieskich w naszym regionie.

Pielgrzymka w 1999 roku miała miejsce w nowym, aktualnym do dzisiaj, podziale administracyjnym Polski. Oznacza to, że województwo kujawsko-pomorskie wpisało się bezpośrednio na trwałe w historię pielgrzymek papieskich. Z okazji wizyty papieża w Bydgoszczy i w Toruniu dnia 7 czerwca 1999 roku został wydany Pamiątkowy Medal Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. Wręczył go papieżowi Janowi Pawłowi II w Bydgoszczy pierwszy wojewoda kujawsko-pomorski Józef Rogacki [*Duchowe dziedzictwo* 2008, 13].

Rok 1991 - Włocławek

Włocławek znalazł się na pielgrzymim szlaku Ojca Świętego Jana Pawła II podczas jego IV pielgrzymki do Polski. Trwała ona w dniach od 1 do 9 czerwca 1991 roku. Papież nawiedził wówczas następujące miejscowości: Koszalin, Rzeszów, Przemyśl, Lubaczów, Kielce, Radom, Łomża, Białystok, Olsztyn, Włocławek, Płock oraz Warszawę. W homiliach Ojciec Święty podejmował przede wszystkim temat poszczególnych przykazań Dekalogu. Była to swoista katecheza do rodaków, którzy żyli już w nowych warunkach politycznych. Hasłem pielgrzymki były słowa: „Bogu dziękujecie, ducha nie gościście”.

Program pielgrzymki:

6 czerwca

godz. 18.00	- Przyłot helikopterem z Olsztyna
godz. 18.30	- Katedra włocławska: modlitwa w kaplicy św. Marcina przed obrazem bł. Michała Kozala (patrona katechetów); modlitwa w kaplicy Najświętszego Sakramentu, w której święcenia kapłańskie otrzymał ks. prymas Stefan Wyszyński; poświęcenie

sztandaru Szkoły Podstawowej nr 23 noszącej imię prymasa Stefana Wyszyńskiego; Liturgia Słowa Bożego dla przedstawicieli katechetów, katechetek, nauczycieli oraz uczniów; na zakończenie spotkania Ojciec Święty przekazał biskupowi wrocławskiemu ks. Henrykowi Muszyńskiemu na pamiątkę dla katedry kielich mszalny; wychodząc z katedry Ojciec Święty podszedł do najstarszego kapłana w Polsce ks. infułata Józefa Malkiewicza (właściwie Władysława Matusa) z Ostrowąsa

ok. godz. 21.00 - Przed domem biskupim spotkanie z klerykami Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku; odśpiewanie Apelu Jasnogórskiego

7 czerwca

od godz. 2.00 - Bezpośrednie przygotowanie zgromadzonych na lotnisku pielgrzymów na spotkanie z Ojcem Świętym

godz. 9.00 - Lotnisko areoklubu wrocławskiego (Kruszyn), msza św. z homilią; po homilii rekonstrukcja obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy z Kalisza (Niedźwiady); po modlitwie pokomunijnej Ojciec Święty odczytał akt poświęcenia diecezji wrocławskiej Najświętszemu Sercu Pana Jezusa

godz. 12.00 - Obiad w refektarzu Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, krótkie przemówienie Ojca Świętego

godz. 15.00 - Pożegnanie i odlot do Płocka

Fragment przemówienia papieża Jana Pawła II do katechetów, nauczycieli oraz uczniów wygłoszonego w katedrze wrocławskiej

Cieszę się bardzo i Bogu dziękuję, a także organizatorom i obecnym za to, że na moim pątniczym szlaku znalazła się polska szkoła, polscy nauczyciele i katecheci, polscy

pedagogzy. Witam więc i pozdrawiam nauczycielki i nauczycieli, katechetki i katechetów świeckich, siostry i braci zakonnych, kapłanów. Witam i pozdrawiam księży kardynałów, biskupów, pana ministra, przedstawicieli władz szkolnych i administracji. To stosunkowo niewielkie zgromadzenie jest jednak bardzo reprezentatywne, gdyż są tu także przedstawiciele rodziców oraz dzieci i młodzieży. Pragnę, aby słowo mojego pozdrowienia dotarło za waszym pośrednictwem do wszystkich środowisk, które reprezentujecie. Do uczących i uczących się, do rodzin i szkół.

Znajdujemy się w prastarej bazylice pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, w świątyni konsekrowanej w 1411 r. jako wotum za zwycięstwo pod Grunwaldem.

Wspomnijmy, że w tej katedrze otrzymał sakrę biskupią w sierpniu 1939 r., na dwa tygodnie przed wybuchem wojny, wytrawny katecheta i pedagog, bł. Michał Kozal, który za okupacji poniósł śmierć męczeńską za Kościół i Ojczyznę. Pragnę też przywołać na pamięć chorego wówczas na gruźlicę diakona Stefana Wyszyńskiego, któremu tu udzielił święceń kapłańskich również gruźlik, biskup sufragan Wojciech Owczarek w roku 1924. Dzisiaj obaj ci słudzy Kościoła są kandydatami na ołtarze.

W tej katedrze usłyszeliśmy przed chwilą słowa ostatniego polecenia, mandatu skierowanego przez Chrystusa do apostołów po wszystkie czasy: „Uczcie wszystkie narody zachowywać wszystko to, co wam przykazałem” (por. Mt 28, 20). Kościół, wypełniając swoją misję, otwiera się na wszystkich ludzi każdego języka i narodu, na dzieci, młodzież i dorosłych. Tak zrodziła się od samego początku i trwa u progu trzeciego tysiąclecia ewangelizacja, a w jej ramach katechizacja Kościoła, różne formy katechizacji w zależności od wieku, wykształcenia, zawodu, środowiska.

Wysocze znamienna jest tutaj obecność przybyłych z całej Polski nauczycieli i katechetów, a więc środowiska skupionego wokół szkoły, nauczania i wychowania. Młodzież i dzieci są przyszłością świata, są przyszłością narodu i Kościoła, są tą przyszłością oni, młodzi ludzie, ale są nią w oparciu o rodzinę, o szkołę, o Kościół, o naród, o cały naród. Dlatego też Sobór Watykański II uczy, iż szkoła „mocą swego posłannictwa kształtuje (...) władze umysłowe, rozwija zdolność wydawania prawidłowych sądów, wprowadza w dziedzictwo kultury wytworzonej przez przeszłe pokolenia, kształci zmysł wartości, przygotowuje do życia zawodowego, sprzyja dyspozycjom do wzajemnego zrozumienia się, stwarzając przyjazne współżycie wśród wychowanków różniących się charakterem czy pochodzeniem” (Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim, 5).

Oto w wielkiej syntezie zadanie szkoły, która ma kształcić i wychowywać. W podejmowaniu tego zadania nie wystarczy patrzeć tylko w wyimaginowaną przyszłość, ale trzeba ją już teraz jakoś tworzyć, trzeba mieć przed oczyma całą tradycję narodu, społeczeństwa, państwa. Powiedział ktoś słusznie, że narody, które tracą pamięć, schodzą do rzędu plemienia.

Jest dziś w toku wielka dyskusja nad kształtem obecnej i przyszłej Polski, jest i musi być dyskusja nad kształtem polskiej szkoły. Wiemy, jaka ta polska szkoła była podczas zaborów, a potem pod okupacją hitlerowską. To tu, niedaleko stąd, umęczony został polski patriota i syn Kościoła Franciszek Stryjas za nauczanie dzieci w prywatnych domach pacierza i katechizmu.

Wiemy, jak bardzo trudna — mówiąc z pozycji interesów i praw rodziny oraz narodu — była nasza szkoła po zakończeniu wojny, kiedy stała się po prostu terenem walki ideologicznej, miejscem laicyzacji i sprzeczności między oficjalnym nauczaniem państwowym a tym, co czuł naród, czego pragnęła przeciętna polska rodzina, zwłaszcza rodzina wierząca.

Nie jestem tu po to, by przeprowadzać rozliczenia. Jako pasterz Kościoła pragnę raczej wyrazić uznanie i podziękowanie tym wszystkim wychowawcom i nauczycielom, którzy w trudnych, a czasem bardzo trudnych warunkach, swoim słowem i postępowaniem, dzięki odwadze i mądrej roztropności pomogli w ogromnej mierze zachować i przekazać młodzieży autentyczne wartości chrześcijańskie i narodowe. To ich świadectwo było i pozostaje szczególnie cenne.

Przez wiele lat podstawowa katecheza była z konieczności prowadzona w naszym kraju poza szkołą: w punktach katechetycznych i w pomieszczeniach prywatnych organizowanych przez Kościół. Słuchaliśmy przed chwilą słów, w których Chrystus nakazuje Kościołowi ewangelizację całego świata aż po jego krańce. Katechizacja jest jedną z zasadniczych form głoszenia słowa Bożego, dlatego też na wszystkich chrześcijanach spoczywa, w różnym stopniu oczywiście, ciężar odpowiedzialności za nią. A obowiązki temu odpowiada prawo do nauczania i formacji dzieci i młodzieży wedle zasad własnej religii. Wynika ono z prawa człowieka do prawdy, do wolności religijnej, a także z prawa rodziców do religijnego wychowania swoich dzieci [*Dekalog* 1991, 221-224].

Fragment homilii wygłoszonej przez papieża Jana Pawła II podczas mszy św. na lotnisku w Kruszynie.

„Jeden z żołnierzy włócznią przebił Mu bok” (J 19, 34).

Kościół powraca dzisiaj do Wielkiego Piątku. Uroczystość Serca Jezusa jest jakby wielkim dopowiedzeniem i głębokim komentarzem do wydarzeń wielkopiątkowych. Zapis Ewangelii św. Jana odnosi się do samego zakończenia tych wydarzeń. Żołnierze wysłani przez Piłata sprawdzają, czy skazańcy na Golgocie już nie żyją. Chrystus już nie żyje. Aby to stwierdzić, jeden z żołnierzy zadaje cios włócznią — i wówczas z przebitego boku „wypłynęła krew i woda” (J 19, 34). Było to sprawdzianem śmierci.

Ewangelista nie mówi o sercu — ale to właśnie ludzkie serce Ukrzyżowanego zostało przebite: stąd właśnie ten upływ krwi i wody, który oznacza, że Jezus Nazareński już nie żyje. Stało się to w Wielki Piątek w godzinach przedwieczornych. Prawo rytualne domagało się tego, aby ciała ukrzyżowanych nie pozostawały na krzyżu w dzień paschalnego szabat, który był największym świętem Izraela.

Do tego opisu ewangelista dodaje dwa zdania, które mają świadczyć o wypełnieniu się proroctw Starego Przymierza. Oto Pismo mówi: „Kość jego nie będzie złamana” (J 19, 36; por. Wj 12, 46), i tak też stało się w odróżnieniu od dwóch innych ukrzyżowanych. Pismo mówi także: „Będą patrzeć na Tego, którego przebodli” (por. J 19, 37; Za 12, 10).

Będą patrzeć na Ukrzyżowanego. Będą wpatrywać się w Jego Serce. W tych słowach zawiera się klucz do tajemnicy, która stoi w centrum dzisiejszej uroczystości. Ale nie tylko klucz. Klucz do dziejów duszy wielu ludzi, którzy poprzez tę otwartą ranę w boku ukrzyżowanego Chrystusa, widoczną na zewnątrz, docierają do tego, co jest ukryte dla wzroku. Patrzą na Jego Serce. Wpatrują się w Jego Serce.

Iluz takich ludzi, zapatrzonych w Serce Odkupiciela, przeszło przez tę nadwiślańską ziemię, przez to biskupie miasto?

Czy takim człowiekiem nie był bł. opat Bogumił, późniejszy arcybiskup gnieźnieński, a z kolei pustelnik, czy też bł. Jolanta, księżna piastowska, oboje w odległych stuleciach? A w tym naszym trudnym wieku XX, czy takim człowiekiem nie był Maksymilian Maria Kolbe i biskup Michał Kozal? Czy nie był nim wielki Prymas Tysiąclecia, kardynał Stefan Wyszyński? A przed nim jeszcze — ci wszyscy męczennicy obozów hitlerowskich, w których diecezji wrocławskiej wypadło zapłacić szczególnie wysoką cenę krwi? Samych tylko kapłanów zginęło podczas ostatniej wojny aż 220, co stanowiło ponad połowę duchowieństwa waszej diecezji.

Wpatrywali się oni wszyscy w to przebite na krzyżu Serce — i znajdowali nadludzką moc, ażeby dawać Mu świadectwo życia i śmierci. Serce, które jest źródłem życia i świętości.

To Serce kryje w sobie na sposób ludzki tajemnicę odwiecznej Bożej miłości. Tę tajemnicę, którą głosi Apostoł w Liście do Efezjan: „Niezgłębione bogactwo Chrystusa, (...) wykonanie tajemniczego planu, ukrytego przed wiekami w Bogu, Stwórcy wszechrzeczy” (3, 8-9).

Jaki to plan? Jakie bogactwo? Odpowiada liturgia dzisiejsza słowami Księgi proroka Ozeasza. Przede wszystkim tym jednym słowem: „miłość” — „umiłowałem”. „Miłowałem Izraela, gdy jeszcze był dzieckiem, (...) uczyłem chodzić Efraima, na swe ramiona ich brałem; (...) pociągnąłem ich ludzkimi więzami, a były to więzy miłości” (Oz 11,1. 3-4). Boska miłość — ludzkie więzy. I ludzki wyraz tej Boskiej miłości na podobieństwo rodzica lub rodzicielki, która „podnosi do swego policzka niemowlę, schyla się ku niemu i karmi” (Oz 3, 4).

Serce przebite na krzyżu — Serce Syna Jednorodzonego — jest dojrzałym owocem tej odwiecznej miłości Boga do człowieka. W Nim pozostaje wypisana na zawsze ta prawda z Listu Janowego: Bóg pierwszy „nas umiłował i posłał Syna swojego jako ofiarę przebłagalną za nasze grzechy” (1 J 4, 10). Nie ma miłości większej niż ta: nie ma miłości większej niż ta, która życie daje za drugich (por. J 15, 13). Nie ma miłości większej niż ta, która na końcu objawia się w Sercu przebitym włócznią setnika na Golgocie. „Moje serce (...) się wzdryga i rozpalają się moje wnętrzości. Nie chcę, aby wybuchnął płomień mego gniewu” (Oz 11, 8-9). Tak. Ten płomień gniewu wybuchnął i strawił Serce Syna. A w Sercu Syna ten Boży płomień pozostał dla każdego człowieka nie jako płomień niszczącej kary, ale jako płomień odnawiającej miłości.

W ten sposób Bóg-Miłość trwa w dziejach ludzkości, w dziejach wewnętrznych każdego, z nas: „Pośrodku ciebie jestem Ja — Święty, i nie przychodzę, żeby zatracać” (Oz 11, 9). Serce Jezusa, przebłaganie za grzechy nasze — Serce Jezusa, źródło życia i świętości [Dekalog 1991, 232-235].

Relacja ze spotkania z papieżem Janem Pawłem II podczas obiadu w seminarium duchownym

Około godziny 12.40. rozpoczął się obiad, przed którym Ojciec Święty odmówił krótką modlitwę po łacinie [Luboiński 1991]. Podczas całego posiłku Ojciec Święty myślami był jakby „nieobecny” pośród nas. Jednakże na każde zapytanie, czy to ze strony osób

towarzyszących (siedzących obok – księdza biskupa ordynariusza, mons. Sodano, ks. prymasa) czy usługujących, powracał ze swych myślowych podróży.

Po około 40-minutowym posiłku Ojciec Święty poprosił o ciszę, aby mógł zabrać głos. Na twarzach wszystkich obecnych nietrudno było się doszukać ogromnego zdziwienia, a zarazem zaciekawienia; ponieważ, jak się później dowiedzieliśmy, Ojciec Święty uczynił to po raz pierwszy podczas całej pielgrzymki. Dlatego ta wypowiedź nie została przez nikogo utrwalona na taśmie magnetofonowej – nawet przez samych „Watykańczyków”. Ojciec Święty po raz kolejny „złamał” pewien określony program.

Swą wypowiedź umotywował następująco: (...) *Moje osobiste powiązania z Włocławkiem, z diecezją były i są tak duże, że nie mógłbym stąd wyjechać bez wypowiedzenia tych kilku zdań. Ponadto Włocławek zasłużył na to, aby papież przebywał w nim całe dwa dni, a nie tylko tak przelotem. Powinienem tu być co najmniej dwa dni. (...) Pierwsze moje zetknięcie z Włocławkiem to jeszcze gdy jako biskup (...) przywiozłem tutaj teksty prac do druku w Ateneum Kapłańskim. (...) Wtedy to właśnie zawiązało się tzw. najpierw trój-, a potem czterostronne przyjacielskie, i nie tylko, porozumienie między mną a obecnym ks. biskupem Majdańskim, ks. infułatem Piotrowskim (Kalisz) i ks. profesorem Stanisławem Olejnikiem.*

Następnie Ojciec Święty wskazał na powiązania Włocławka jako ośrodka, z którego wyszła idea utworzenia centrum myśli teologicznej- Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Przedstawił również historię jego powstania. Ojciec Święty przypomniał sylwetkę ks. Idziego Radziszewskiego, głównego inicjatora założenia KUL-u, jego powiązania ze środowiskiem w Leningradzie (ówczesnym Petersburgu) z tamtejszą Akademią Teologiczną, a także z ośrodkiem lwowskim, bardzo silnym i prężnym w tamtym czasie.

Koniec wypowiedzi Ojca Świętego to powtórne odwołanie się do słów wypowiedzianych podczas mszy w Kruszyńcu, dotyczących naszego powrotu do Europy, naszego miejsca w Europie oraz ponowienie prośby o *wzmocnienie człowieka wewnętrznego*. Ojciec Święty odwołał się do bardzo bogatego dziedzictwa kulturowego diecezji, do tego, że mimo upływu lat, zwłaszcza tych powojennych, *potrafiliśmy ocalić skarb, jakim jest dziedzictwo chrześcijańskie. Dlatego nie wolno mówić o naszym powrocie do Europy, my jesteśmy w tej Europie, w samym jej sercu!*

Po tych słowach Ojciec Święty, pragnąc jakby zmienić atmosferę, trochę ją rozładować, zaapelował jeszcze raz o *wzmocnienie siły człowieka wewnętrznego*. *Trudno mi się rozstać z Włocławkiem, powinienem tu być przynajmniej dwa dni, ale Płock czeka i – żartobliwie dodał- rozliczanie się z Europą.*

Po krótkiej modlitwie Ojciec Święty opuścił refektarz i udał się na odpoczynek.

Rok 1999 - Bydgoszcz i Toruń

Bydgoszcz i Toruń znalazły się na pielgrzymim szlaku Ojca Świętego Jana Pawła II podczas jego VII pielgrzymki do Polski. Trwała ona w dniach od 5 do 17 czerwca 1999 roku. Papież nawiedził wówczas następujące miejscowości: Gdańsk, Sopot, Gdańsk Oliwa, Pelplin, Elbląg, Licheń, Bydgoszcz, Toruń, Ełk, Wigry, Siedlce, Drohiczyn, Warszawa, Sandomierz, Zamość, Radzymin, Łowicz, Sosnowiec, Kraków, Gliwice, Stary Sącz oraz Częstochowa. Hasłem pielgrzymki były słowa zaczerpnięte z listu św. Jana Apostoła: *Bóg jest miłością*.

Bydgoszcz

Hasło bydgoskiej stacji pielgrzymki papieskiej brzmiało: *Męczennicy świadkami sprawiedliwości i miłości*. Spotkanie miało miejsce na bydgoskim lotnisku.

Program pielgrzymki:

7 czerwca

godz. 3.00	- otwarcie placu celebry
- nabożeństwo przygotowania
godz. 6.00	- modlitwy poranne
godz. 8.00	- nabożeństwo oczekiwania
godz. 9.45	- przylot papieża, powitanie
godz. 10.00	- msza św. z homilią
- podczas obrzędów zakończenia Ojciec Święty dokonał
nałożenia koron na obraz Matki Bożej Pięknej Miłości z
Bydgoszczy
- po mszy św. delegacja władz miasta wręczyła Ojcu Świętemu
dyplom (medal) „Honorowy Obywatel Miasta Bydgoszczy”
godz. 13.15	- Pożegnanie i odlot do Torunia

Fragment homilii wygłoszonej przez papieża Jana Pawła II podczas mszy św.

1. «Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie» (Mt 5, 10).

Przed chwilą słyszeliśmy słowa, jakie wypowiedział Chrystus w Kazaniu na Górze. Do kogo odnoszą się te słowa? Odnoszą się przede wszystkim do samego Chrystusa. On jest ubogi duchem, On jest cichy, On jest pokój czyniący, On jest miłosierny, i On jest także tym, który cierpi prześladowanie dla sprawiedliwości. To błogosławieństwo stawia nam przed oczyma w szczególności sposób wydarzenia Wielkiego Piątku. Chrystus skazany na śmierć jak złoczyńca, a potem ukrzyżowany. Na Kalwarii zdawało się, że został opuszczony przez Boga i wydany na pośmiewisko ludzi.

Ewangelia, którą głosił Chrystus, została poddana wówczas jakiejś [radykalnej próbie]: «Jest królem Izraela: niechże teraz zejdziesz z krzyża, a uwierzemy w Niego» (Mt 27, 42); tak wołali ci, którzy byli świadkami tego wydarzenia. Chrystus nie zstępuje z krzyża, ponieważ jest wierny swojej Ewangelii. Cierpi niesprawiedliwość ludzką. Tylko w ten sposób bowiem może dokonać usprawiedliwienia człowieka. Pragnął, ażeby na Nim przede wszystkim sprawdziły się słowa z Kazania na Górze: «Błogosławieni jesteście, gdy [ludzie] wam urągają i prześladują was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Ciescie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie. Tak bowiem prześladowali proroków, którzy byli przed wami» (Mt 5, 11-12).

Chrystus jest Prorokiem wielkim. W Nim wypełniają się proroctwa, bo wszystkie one na Niego wskazywały. W Nim równocześnie otwiera się proroctwo ostateczne. On jest Tym, który cierpi prześladowanie dla sprawiedliwości z pełną świadomością, że właśnie to prześladowanie otwiera przed ludzkością bramy życia wiecznego. Odtąd do tych, którzy uwierzą w Niego ma należeć królestwo niebieskie.

2. Dziękuję Bogu, że na moim pielgrzymim szlaku znalazła się Bydgoszcz, największe skupisko miejskie Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Pozdrawiam was wszystkich, którzy przybyliście, aby uczestniczyć w tej Ofierze Eucharystycznej. Witam w szczególności Pasterza Kościoła gnieźnieńskiego arcybiskupa Henryka, [który w Bydgoszczy ma swoją siedzibę i który jest biskupem Bydgoszczy, biskupem bydgoskim. Witam również jego biskupów pomocniczych].

Wyrażam radość z obecnych tu kardynałów Gości z Berlina, Kolonii, Wiednia, [kardynała Kozłowieckiego z Afryki, oczywiście kardynałów, arcybiskupów i biskupów

polskich. Serdecznie witam Metropolite lwowskiego]. Pozdrawiam duchowieństwo, osoby konsekrowane, a także pielgrzymów z innych części Polski, jak również tych, którzy nie mogą być obecni na tej Mszy świętej, zwłaszcza chorych.

Dwa lata temu dane mi było w Gnieźnie dziękować Bogu w Trójcy Świętej Jedynemu za dar wierności świętego Wojciecha, aż do męczeńskiej śmierci i za błogosławione owoce, jakie ta śmierć przyniosła nie tylko naszej Ojczyźnie, ale i całemu Kościołowi. Powiedziałem wówczas: «Św. Wojciech jest ciągle z nami. Pozostał w piastowskim Gnieźnie, pozostał w powszechnym Kościele otoczony chwałą męczeństwa. I z perspektywy tysiąclecia zdaje się dzisiaj przemawiać do nas słowami św. Pawła: „Tylko sprawujcie się w sposób godny Ewangelii Chrystusowej, abym ja — czy to gdy przybędę i ujrzę was, czy też będąc z daleka — mógł usłyszeć o was, że trwacie mocno w jednym duchu, jednym sercem walcząc wspólnie o wiarę w Ewangelię i w niczym nie dajecie się zastraszyć przeciwnikom” (Flp 1, 27-28). Odczytujemy raz jeszcze dzisiaj, po tysiącu lat, ten Pawłowy i ten Wojciechowy testament. Prosimy, ażeby słowa tego testamentu doczekały się spełnienia również w naszym pokoleniu. „Nam bowiem z łaski Bożej dane jest to dla Chrystusa: nie tylko w Niego wierzyć, ale i dla Niego cierpieć, skoro toczyliśmy tę samą walkę” (por. Flp 1, 29-30), jakiej świadectwo pozostawił nam św. Wojciech» (3.06.1997).

Przesłanie to pragnę na nowo odczytać w świetle [błogosławieństwa z Ewangelii, które odnosi się do tych, co gotowi są] dla sprawiedliwości «cierpieć prześladowanie». Takich wyznawców Chrystusa nie brakowało na polskiej ziemi w żadnym czasie, nie brakowało ich również w grodzie nad Brdą. W ciągu ostatnich dziesięcioleci [w tym stuleciu, Bydgoszcz] została naznaczona szczególnym znamieniem «prześladowania dla sprawiedliwości». To przecież tutaj, w pierwszych dniach drugiej wojny światowej hitlerowcy dokonali pierwszych publicznych egzekucji na obrońcach miasta. Symbolem tego męczeństwa jest bydgoski Stary Rynek. Innym tragicznym miejscem jest tak zwana «Dolina Śmierci» w Fordonie. Jakże nie wspomnieć przy tej okazji biskupa Michała Kozala, który zanim został biskupem pomocniczym we Włocławku, był gorliwym duszpasterzem w Bydgoszczy. Zginął śmiercią męczeńską w Dachau, składając świadectwo niezachwianej wierności Chrystusowi. Podobną śmierć w obozach koncentracyjnych poniosło wielu ludzi związanych z tym miastem i z tą ziemią. Jeden Bóg zna dokładnie miejsca ich kaźni i cierpienia. [W każdym razie moje pokolenie pamięta bydgoską niedzielę 1939 roku.]

Wymowę wszystkich tych wydarzeń umiał właściwie odczytać [Prymas Tysiąclecia, sługa Boży Kardynał Stefan Wyszyński]. Uzyskawszy od ówczesnych władz komunistycznych, po wielu staraniach, w 1973 roku pozwolenie na budowę w Bydgoszczy

pierwszego po drugiej wojnie światowej kościoła, nadał mu niezwykle tytuł: «Świętych Polskich Braci Męczenników». Prymas Tysiąclecia pragnął w ten sposób dać wyraz przekonaniu, że doświadczona «prześladowaniem dla sprawiedliwości» ziemia bydgoska stanowi właściwe miejsce dla tej świątyni. Upamiętnia ona bowiem wszystkich bezimiennych Polaków, którzy w ciągu przeszło tysiącletnich dziejów polskiego chrześcijaństwa oddali swe życie za Chrystusową Ewangelię i za Ojczyznę, zaczynając od świętego Wojciecha. Znamienne jest również, że właśnie z tej świątyni ksiądz Jerzy Popiełuszko wyruszył w swoją ostatnią drogę. Słowa, jakie wtedy wypowiedział w czasie rozważań różańcowych, wpisują się również w tę historię: «Wam bowiem z łaski dane jest dla Chrystusa: nie tylko w Niego wierzyć, ale i dla Niego cierpieć» (Flp 1, 29).

3. «Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości».

Do kogo jeszcze odnoszą się te słowa? Odnoszą się do wielu, wielu ludzi, którym w ciągu dziejów ludzkości dane było cierpieć prześladowanie dla sprawiedliwości. Wiemy, że trzy pierwsze stulecia po Chrystusie były naznaczone straszliwymi prześladowaniami, zwłaszcza za panowania niektórych cesarzy rzymskich, od Nerona do Dioklecjana. A chociaż od czasu Edyktu Mediolańskiego prześladowania ustały, to jednak powracały one w różnych momentach historii, na wielu miejscach ziemi.

Nasze stulecie [nasze dwudzieste stulecie, również zapisało] wielką martyrologię. Sam w ciągu dwudziestu lat mego Pontyfikatu wyniosłem do chwały ołtarzy wielkie grupy męczenników: japońskich, francuskich, wietnamskich, hiszpańskich, meksykańskich. A iluż ich było w okresie drugiej wojny światowej i w czasie panowania totalitarnego systemu komunistycznego! Cierpieli i oddawali życie w hitlerowskich czy też sowieckich obozach zagłady. Za kilka dni w Warszawie [ma się dokonać beatyfikacja 108 męczenników], którzy oddali życie za wiarę w obozach [śmierci]. Przyszedł teraz czas przypomnienia tych wszystkich ofiar i oddania im czci należnej. «A są to często męczennicy nieznanymi, jak gdyby „nieznani żołnierze wielkiej sprawy Bożej”» — napisałem w Liście apostoelskim Tertio millennio adveniente (n. 37). I dobrze, że się o nich mówi na ziemi polskiej, bo ta ziemia zaznała wyjątkowego udziału w tej [wielkiej współczesnej martyrologii]. Dobrze, że się to mówi w Bydgoszczy! Oni wszyscy dali świadectwo wierności Chrystusowi pomimo przerażających swoim okrucieństwem cierpień. Krew ich spłynęła na naszą ziemię i użyźniła ją na wzrost i na żniwo. Wydaje ona owoc stokrotny w naszym narodzie, który wiernie stoi przy Chrystusie i Ewangelii. Trwajmy nieustannie w jedności z nimi. Dziękujemy Bogu, że zwycięsko przeszli przez trudy: «Bóg (...) doświadczył ich jak złoto w tyglu i przyjął ich jak

całopalną ofiarę» (Mdr 3, 6). Oni stanowią dla nas wzór do naśladowania, z ich krwi winniśmy czerpać moce do codziennej ofiary, jaką mamy składać Bogu z naszego życia. Są dla nas przykładem, byśmy tak jak oni odważnie dawali świadectwo wierności Krzyżowi Chrystusa [*Jan Paweł II. Polska 1999* 1999, 44-48].

Toruń

Program pielgrzymki:

7 czerwca

godz. 13.35	- przylot Ojca Świętego do Torunia i przejazd na Stare Miasto do domu biskupiego
godz. 17.15	- spotkanie Ojca Świętego z rektorami szkół wyższych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika
godz. 18.30	- beatyfikacja ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego oraz Nabożeństwo Czerwcowe z przemówieniem Ojca Świętego
godz. 20.00	- pożegnanie i odlot do Lichenia

Śmigłowiec z Ojcem Świętym wylądował na płycie toruńskiego lotniska o godz. 13.35 [*Ojcie Święty, Toruń!* 2014, 134-164]. Papieża przywitani przedstawiciele władz kościelnych, państwowych i samorządowych, między innymi ks. bp Andrzej Suski, Marszałek Senatu RP prof. Alicja Grześkowiak i prezydent Torunia Wojciech Grochowski. Po powitaniu papamobile przejechał wśród zgromadzonych na lotnisku pielgrzymów, a dalej ulicami Torunia: Szosą Okrężną, Gagarina, Sienkiewicza, Fałata, Kraszewskiego, Czerwoną Drogą, Szosą Chełmińską, Rynkiem Staromiejskim, Szeroką i udał się bezpośrednio do domu biskupiego przy ul. Łaziennej. Przed domem doszło do krótkiego spotkania Ojca Świętego z przedstawicielami Polonii amerykańskiej, razem z nimi była szesnastoletnia Iranka, Mernousch, której Jan Paweł II pomógł uratować wzrok [*Ojcie Święty, Toruń!* 2014, 134-164].

W domu biskupim Ojciec Święty spożył obiad, towarzyszyli mu bp Andrzej Suski, nuncjusz, kardynałowie oraz biskupi z Gdańska i Pelplina. Po posiłku papież udał się na odpoczynek. Około godz. 16.45, w drodze do Auli Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Ojciec Święty wstąpił na krótką modlitwę do toruńskiej katedry św. Janów.

O godz. 17.15 w Auli Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu rozpoczęło się spotkanie Jana Pawła II z przedstawicielami nauki polskiej [*Ojciec Święty, Toruń!* 2014, 143-146; *Spotkanie Jana Pawła II* 2011, 253-266]. Po spotkaniu papież udał się na toruńskie lotnisko, gdzie od kilku godzin oczekiwało na niego ok. 300 tys. pielgrzymów. Już o godzinie 15.30 miała tam miejsce msza św., której przewodniczył ks. kardynał Adam Kozłowiecki, misjonarz z Zambii. Przybył on do Torunia głównie po to, aby uczestniczyć w beatyfikacji współwięźnia w obozie koncentracyjnym w Dachau, ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego (1913-1945).

Ojciec Święty pojawił się na lotnisku tuż po godz. 18.00. Spotkanie rozpoczęło się od beatyfikacji Sługi Bożego ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego. Ks. bp Andrzej Suski w towarzystwie postulatora procesu beatyfikacyjnego ks. Sławomira Odera, przybliżył sylwetkę ks. Stefana oraz poprosił papieża o włączenie go w poczet błogosławionych. Ojciec Święty wypowiedział wtedy uroczystą formułę beatyfikacji. Po obrzędzie beatyfikacji miało miejsce Nabożeństwo Czerwcowe. Przewodniczył mu ks. kardynał Franciszek Macharski z Krakowa. Po nabożeństwie głos zabrał Ojciec Święty [*Ojciec Święty, Toruń!* 2014, 154-157].

Po zakończeniu spotkania, na zapleczu ołtarza, miało miejsce jeszcze jedno ważne wydarzenie. Papież spotkał się ze swoją rodziną mieszkającą w Toruniu, tj. Kazimierą Kwiecińską oraz jej córkami: Anną, Marią i Janką. Pani Kazimiera w takich słowach opisała to spotkanie: *Przed końcem nabożeństwa przyszedł po nas ktoś z ochrony i zaprowadził do zakrystii. Ojciec Święty już tam był. W zakrystii było dość tłoczno, bo znajdowali się tam także biskupi towarzyszący Papieżowi przy ołtarzu. Zrobiono nam jednak od razu miejsce i dyskretnie odsunięto się od Ojca Świętego. Mogłyśmy się z Nim przywitać i chwilę porozmawiać. Pierwsze zdanie wujka, po przywitaniu, niezwykle mnie wzruszyło i na zawsze zapadło w serce. Powiedział do mnie: „teraz już tylko ty mi zostałaś”. Była w tym radość ze spotkania rodziny, ale i smutek starego człowieka, który pozostał ostatnim w rodzinie ze swojego pokolenia* [Kwiecińska 2007, 46-47, 130].

Nowe diecezje

W papieskie dziedzictwo wpisuje się na pewno powołanie do istnienia dwóch nowych diecezji, które stanowią istotną część województwa kujawsko-pomorskiego, mianowicie diecezji toruńskiej oraz diecezji bydgoskiej.

Papież Jan Paweł II bullą „Totus Tuus Poloniae populus” z 25 marca 1992 roku wprowadził nowy podział diecezji i prowincji kościelnych w Polsce. Ustanowił 13 nowych diecezji polskich, wśród nich diecezję toruńską. Zasięg diecezji toruńskiej nawiązuje do pierwotnych granic diecezji chełmińskiej, ustanowionej w 1243 roku, obejmującej ziemie chełmińską, lubawską i michałowską. Diecezja została podzielona na 17 dekanatów, jej stolicą stało się miasto Toruń z kościołem św. Janów jako katedrą. Patronką diecezji ogłoszono Matkę Bożą Nieustającej Pomocy, szczególny kult odbiera ona w kościele św. Józefa w Toruniu [Rozyrkowski 2012]. Diecezja toruńska weszła w skład archidiecezji gdańskiej. Dnia 31 maja 1992 roku w katedrze św. Janów w Toruniu odbył się ingres pierwszego biskupa diecezji toruńskiej ks. Andrzeja Suskiego, dotychczasowego biskupa pomocniczego diecezji płockiej [20 lat Diecezji Toruńskiej 2012, 7-23; Rozyrkowski 2013, 911-913].

Dnia 25 marca 2004 roku Ojciec Święty Jan Paweł II, mając na celu dopełnienie reorganizacji struktur duszpastersko-administracyjnych w Polsce, podjętych bullą „Totus Tuus Poloniae populus” (25 marca 1992), ustanowił diecezję bydgoską. Diecezja powstała z 12 dekanatów archidiecezji gnieźnieńskiej, 3 dekanatów diecezji pelplińskiej i 1 dekanatu diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Stolicą nowej diecezji zostało miasto Bydgoszcz, a jej patronami: Matka Boża Piękną Miłości i bł. Michał Kozal, a katedrą kościół św. Marcina i św. Mikołaja w Bydgoszczy. Diecezja bydgoska została włączona do metropolii gnieźnieńskiej. Ordynariuszem nowej diecezji papież ustanowił dotychczasowego biskupa pomocniczego archidiecezji wrocławskiej ks. biskupa Jana Tyrawę. Uroczysty ingres pierwszego ordynariusza diecezji bydgoskiej do katedry miał miejsce dnia 28 marca 2004 roku [*Dilectorum Polonorum* 2004, 7-11].

Błogosławieni

Papież Jan Paweł II wyniósł do chwały ołtarzy kilkanaście osób, które związane są pochodzeniem, bądź posługiwaniem z obszarem dzisiejszego województwa kujawsko-pomorskiego [*Męczennicy za wiarę* 1996].

1. **Bl. ks. Franciszek Dachtera** (1910-1944), kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, pochodził z miejscowości Salno pod Bydgoszczą, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.
2. **Bl. Tadeusz Dulny** (1914-1942), *alumn Seminarium Duchownego we Włocławku*, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.
3. **Bl. ks. Stefan Wincenty Frelichowski** (1913-1945), kapłan diecezji chełmińskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 7 czerwca 1999 roku w Toruniu, patron harcerstwa polskiego [Rozykowski 2004].
4. **Bl. ks. Edward Grzymała** (1906-1942), kapłan diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.
5. **Bl. ks. Dominik Jędrzejewski** (1886-1942), kapłan diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.
6. **Bl. Maria Karłowska** (1865-1935), założycielka Zgromadzenia Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej, beatyfikowana przez papieża Jana Pawła II dnia 6 czerwca 1997 roku w Zakopanem, patronka Jabłonowa Pomorskiego [Rozykowski, Dobrska 2005].
7. **Bl. ks. Henryk Kaczorowski** (1888-1942), rektor Seminarium Duchownego we Włocławku; męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.
8. **Bl. Bronisław Kostkowski** (1915-1942), alumn Seminarium Duchownego we Włocławku, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.
9. **Bl. ks. bp Michał Kozal** (1894-1943), prefekt w Miejskim Katolickim Gimnazjum Żeńskim w Bydgoszczy, biskup pomocniczy diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 14 czerwca 1987 roku w Warszawie. Patron: miasta Włocławka, Wyższego Seminarium Duchownego w Bydgoszczy oraz współpatron diecezji bydgoskiej [Frątczak 2009].
10. **Bl. ks. Józef Kurzawa** (1910-1940), kapłan diecezji włocławskiej, wikariusz w parafii Osięciny, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie, w diecezji włocławskiej otrzymał tytuł: „Męczennika Eucharystii i jedności kapłańskiej” [Głowacki 2014, 159-175].

11. **Bł. ks. Wincenty Matuszewski** (1869-1940), kapłan diecezji włocławskiej, proboszcz w parafii Osiećciny, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie, w diecezji włocławskiej otrzymał tytuł: „Męczennika Eucharystii i jedności kapłańskiej” [Głowacki 2014, 159-175].

12. **Bł. ks. Leon Nowakowski** (1913-1939), kapłan diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

13. **Bł. ks. Józef Straszewski** (1885-1942), kapłan diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

14. **Bł. ks. Antoni Świadek** (1909-1945), kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, w latach 1933-1942 pracował jako wikariusz w bydgoskiej farze, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

Honorowe obywatelstwa

Przeszło 40 miejscowości i gmin z obszaru województwa podjęło decyzję o nadaniu papieżowi honorowego obywatelstwa [*Duchowe dziedzictwo* 2008, 16-18, 36-37]:

- miasta: Aleksandrów Kujawski (23 czerwca 1997), Brodnica (28 października 1999), Bydgoszcz (17 czerwca 1998), Grudziądz (16 października 2003), Inowrocław (19 marca 2004), Kamień Krajeński (29 października 1999), Koronowo (15 grudnia 1999), Kowalewo Pomorskie (11 listopada 1999), Łabiszyn (10 listopada 1999), Nakło nad Notecią (29 października 1999), Nieszawa (17 lipca 2002), Rypin (1 grudnia 1999), Sępólno Krajeńskie (21 października 1999), Toruń (22 stycznia 1998), Więcbork (20 grudnia 1999), Włocławek (13 czerwca 2003).

- gminy: Gmina Aleksandrów Kujawski (27 stycznia 2000), Gmina Baruchowo (2 grudnia 1999), Gmina Bądkowo (21 grudnia 1999), Gmina Bobrowo (22 października 1999), Gmina Brodnica (30 października 1999), Gmina Brzozie (20 listopada 1999), Gmina Bytoń (26 listopada 1999), Gmina Dąbrowa (30 grudnia 1999), Gmina Dębowa Łąka (10 czerwca 2001), Gmina Gąsawa (26 października 1999), Gmina Golub-Dobrzyń (30 marca 2000), Gmina Gostycyn (29 grudnia 1999), Gmina Górzno (6 listopada 1999), Gmina Grażawy (29 grudnia 1999), Gmina Grudziądz (29 października 1999), Gmina Gruta (28 października 2003), Gmina Janowiec Wielkopolski (16 listopada 1999), Gmina Książki (31 grudnia 1999), Gmina Lubanie (9 grudnia 1999), Gmina Lubicz (30 grudnia 1999), Gmina Lubiewo (8

listopada 1999), Gmina Łabiszyn (10 listopada 1999), Gmina Łubianka (17 grudnia 1999), Gmina Osielsko (1 grudnia 1999), Gmina Osiećiny (12 listopada 1999), Gmina Radziejów (23 listopada 1999), Gmina Rogowo (27 października 1999), Gmina Rypin (26 października 1999), Gmina Sadki (26 listopada 1999), Gmina Sicienko (27 października 1999), Gmina Skrwilno (18 listopada 1999), Gmina Sośno (28 grudnia 1999), Gmina Wąbrzeźno (23 grudnia 1999), Gmina Wąpielsk (16 listopada 1999), Gmina Więcbork (20 grudnia 1999), Gmina Wielka Nieszawka (21 grudnia 1999), Gmina Zbójno (30 grudnia 1999), Gmina Zławieś Wielka (14 grudnia 1999).

Podjęmowanie decyzji o honorowym obywatelstwie motywowano przede wszystkim uznaniem wielkości dokonań papieża oraz akceptacją wartości, które głosił oraz którymi żył. Były jednak i inne powody, do których odwoływano się. Uhonorowanie Ojca Świętego tym wyróżnieniem w Nieszawie (17 czerwca 2002 roku) związane było przede wszystkim z osobą św. Jadwigi Królowej, której papież był wielkim czcicielem. Jan Paweł II nie był osobiście w Nieszawie, niewiele jednak brakowało, aby przybył tu jako kardynał krakowski w październiku 1968 roku. W tym roku świętowano 500-lecie fary nieszawskiej i ze względu na związek kościoła nieszawskiego z pamięcią i kultem Królowej Jadwigi miał przybyć z Krakowa sam ksiądz kardynał. Nazwisko metropolity krakowskiego pojawiło się już w programach obchodu jubileuszu, który miał miejsce 13 października 1968 roku. Niestety w zrealizowaniu zamierzeń przeszkodził mu wyjazd do Rzymu. W Nieszawie zastąpił go sufragan krakowski ks. biskup Julian Groblicki. Podsumowując, papieża Jana Pawła II i Nieszawę zbliżyła osoba św. Jadwigi Królowej [Rozynkowski 2007, 32-35, 99].

Patronat nad szkołami

Papież Jan Paweł II był bardzo często obierany w całej Polsce na patrona szkół. Kilkadziesiąt z nich spotykamy także na terenie województwa kujawsko-pomorskiego [Duchowe dziedzictwo 2008, 18-23, 43-46]:

- collegium: dnia 17 października 2005 roku, w ramach obchodów Dnia Papieskiego, gmach Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu otrzymał nazwę Collegium Jana Pawła II. Budynek znajduje się w uniwersyteckim kompleksie na Bielanach.

- licea ogólnokształcące: Grudziądz: III Liceum Ogólnokształcące (28 marca 2007), Toruń: V Liceum Ogólnokształcące (26 kwietnia 2007).

- gimnazja: Bobrowo (9 września 2005), Brąchnowo (4 listopada 2004), Choceń (18 maja 2005), Gostycyn (12 lutego 2000), Gościeszyn (2006), Grębocin (30 grudnia 2003), Gruczno (15 października 2003), Korytowo (24 lutego 2004), Kowalewo Pomorskie (14 października 2006), Kowalki (1 marca 2006), Krojczyn (29 marca 2007), Lubanie (10 września 2002), Mrocza (23 maja 2000), Osiek (19 września 2003), Osiek k/Rypina (19 września 2003), Paterek (17 listopada 2003), Pluskowęsy (21 czerwca 2007), Radzyń Chełmiński (14 września 2006), Ruda (30 czerwca 2005), Ryńsk (29 czerwca 2006), Świecie: Gimnazjum Specjalne nr 5 (16 października 2007), Toruń: Gimnazjum nr 3 (6 kwietnia 2006), Włocławek: Gimnazjum im. Karola Wojtyły, Gimnazjum nr 14 (12 października 2006), Żalinowo (10 listopada 2005).

- szkoły podstawowe: Boguszewo (21 czerwca 2005), Chełmża (17 października 2003), Czarne (14 września 2003), Gostycyn (14 lutego 2008), Gościeszyn (2006), Grębocin (30 grudnia 2003), Gruczno (15 października 2003), Inowrocław (23 maja 2006), Koronowo (24 września 2003), Lipno (13 maja 2003), Lniano (18 maja 2004), Lubanie (29 grudnia 2005), Mała Nieszawka (27 kwietnia 2006), Modzerowo (28 czerwca 2006), Ruda (30 czerwca 2005), Rychława (27 września 2006), Rypin (27 maja 2000), Sierzchowo (23 maja 2001), Stodoły (3 maja 2005), Toruń: Szkoła Podstawowa nr 13 (20 listopada 1997), Wąbrzeźno: Szkoła Podstawowa nr 2 (12 lipca 2006), Wielki Komorsk (16 października 2003), Więslawice (7 czerwca 2003).

- zespoły szkół: Brodnica: Zespół Szkół nr 1; Karola Wojtyły-Jana Pawła II (21 września 2006), Inowrocław: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 (1 września 2005), Kościelec: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych (4 listopada 2005), Lubanie: Zespół Szkół (29 grudnia 2005), Łochowo: Zespół Szkół (18 maja 1999), Obrowo: Zespół Szkół (18 maja 2003), Wichowo: Zespół Szkół (31 maja 2007).

- inne szkoły: Świecie: Publiczna Szkoła Przysposabiająca do Pracy nr 1 (16 października 2007), Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 2 (16 października 2007).

- przedszkola: Lubanie (29 grudnia 2005).

Znaczna grupa szkół przystąpiła aktywnie do działań w ramach Rodziny Szkół Jana Pawła II [*Rodzina szkół* 2002]. Interesujące, że na terenie województwa został powołany jeszcze inny związek szkół, który przyjął nazwę: Mała Rodzina Szkół im. Jana Pawła II Powiatu Świeckiego. Spotkanie założycielskie „Małej Rodziny” odbyło się dnia 7 lutego 2006 roku w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Korytowie. Założycielami „Małej Rodziny” były następujące szkoły: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Grucznie, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lnianiu, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wielkim

Komorsku, Gimnazjum nr 4 im. Jana Pawła II w Grucznie oraz Gimnazjum im. Jana Pawła II w Korytowie [*Duchowe dziedzictwo* 2008, 18-19].

Inne patronaty

W granicach województwa kujawsko-pomorskiego spotykamy bogactwo innych patronatów papieskich, wymieńmy niektóre z nich [*Duchowe dziedzictwo* 2008, 46-47]:

- ulice: Brodnica (4 października 2001), Grudziądz (28 czerwca 2006), Kamień Krajeński (22 lutego 2007), Kowalewo Pomorskie (8 czerwca 2005), Kruszyn (28 czerwca 2002), Lubraniec, Łabiszyn (27 kwietnia 2005), Mogilno (22 czerwca 1989), Nowa Wieś (28 czerwca 2002), Nowe (30 listopada 2005), Osielsko (25 kwietnia 2002), Radziejów (29 czerwca 2007), Radzyń Chełmiński (27 czerwca 2003), Rypin (30 sierpnia 1999), Szubin (30 sierpnia 2007), Tuchola (24 czerwca 1993), Wąbrzeźno.

- parki: Aleksandrów Kujawski (21 kwietnia 2005), Brodnica (16 czerwca 2005), Mokre (październik 2003).

- place: Pruszcz (1994), Solec Kujawski (29 kwietnia 1998), Wąbrzeźno (8 czerwca 1998), Więcbork (20 grudnia 1999).

- skwery: Inowrocław, Łasin (13 października 2005), Żnin (26 września 2002).

- aleje: Bydgoszcz (31 marca 1999), Koronowo (28 grudnia 2001), Łubianka, Sośno (23 kwietnia 1998), Świecie (30 kwietnia 1998), Toruń (17 czerwca 1998), Włocławek (30 grudnia 1991).

- osiedla: Chełmno (11 czerwca 1997), Chełmża (28 maja 1999), Sępólno Krajeńskie (27 października 2000).

Pomniki

Papieskie pomniki powstawały na przestrzeni wielu lat, jednak najwięcej zaczęto ich wznosić, a przynajmniej podejmować decyzje o ich postawieniu, w pierwszych miesiącach po śmierci Ojca Świętego [*Duchowe dziedzictwo* 2008, 49-52]. Obecnie na terenie województwa jest przeszło 30 pomników (popiersi) papieskich. Geneza każdego z nich to fragment współczesnej historii konkretnych miejscowości, gmin, czy parafii.

- Brodnica: pomnik na placu przy ul. Mazurskiej; twórca Robert Sobociński; odsłonięcie 8 czerwca 2008 roku,

- Bydgoszcz: wyjątkowym pomnikiem Jana Pawła II jest Katolicka Szkoła Podstawowa im. św. Wojciecha,
- Choceń: popiersie w budynku gimnazjum; odsłonięcie 18 maja 2005 roku,
- Chodecz: pomnik przy kościele parafialnym św. Dominika; twórca: Wiesław Woźniak; odsłonięcie 6 czerwca 1999 roku,
- Ciechocinek: obelisk przy kościele parafialnym; odsłonięcie 29 czerwca 2006 roku,
- Ciężkowo: popiersie przy kościele filialnym należącym do parafii św. Wita w Słupach; odsłonięcie 13 maja 2005 roku,
- Czarze: pomnik na placu przed kościołem; wykonawca Wisław Szyszka; odsłonięcie 15 października 2005 roku,
- Górne Wymiary: postument przy kościele parafialnym; odsłonięcie listopad 2005 roku,
- Grążawy: drewniana rzeźba przy kościele parafialnym; twórca Zbigniew Kozłowski; odsłonięcie w 2003 roku,
- Jastrzębie: drewniana rzeźba przy kościele parafialnym; twórca Paweł Olender; odsłonięcie w 2000 roku,
- Kowalewo Pomorskie: popiersie przy kościele parafialnym; odsłonięcie 2 kwietnia 2007 roku,
- Lisewo: popiersie przy kościele parafialnym; odsłonięcie w 2006 roku,
- Lubanie: pomnik przy kościele parafialnym; odsłonięcie w 2000 roku,
- Lubraniec: pomnik przy placu między ulicami Jana Pawła II a Kardynała Wyszyńskiego; odsłonięcie 16 października 2006 roku,
- Łązek: popiersie papieża przy kościele parafialnym,
- Osiek: popiersie przy kościele parafialnym; twórca Władysława Czałkowska; odsłonięcie 19 września 2003,
- Ostrowąs: pomnik papieża pośród drogi różańcowej,
- Piehcin: pomnik przy kościele parafialnym; odsłonięcie 4 grudnia 2005 roku,
- Radziejów: pomnik przy klasztorze franciszkanów; odsłonięcie 4 października 2005; pomnik przy kościele parafialnym Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny; projekt: Stanisław Mystka i Roman Bartkowiak; odsłonięcie w 2006 roku,
- Rypin: popiersie przy Szkole Podstawowej nr 3; odsłonięcie 1 kwietnia 2006 roku,
- Słupy: pomnik przy kościele parafialnym św. Wita; odsłonięcie 13 maja 2005 roku,
- Służewo: pomnik przy kościele, nawiązujący do pobytu metropolity krakowskiego w miejscowości w 1968 roku, odsłonięcie 24 września 2000 roku,

- Solec Kujawski: pomnik na cmentarzu; twórca Wawrzyniec Sampa; odsłonięcie 27 czerwca 1998 roku,

- Szubin: pomnik przy kościele parafialnym św. Andrzeja Boboli; odsłonięcie 16 października 2005 roku; popiersie przy kościele parafialnym św. Marcina; odsłonięcie 16 października 1993 roku,

- Świecie: pomnik przy kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, napis: Pamiątka Misji Świętych 11-17 października 2003 r. W rok 25 lecia Pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II,

- Tleń: pomnik przy kościele, upamiętnia pobyt ks. Karola Wojtyły w 1956 roku na spływie kajakowym,

- Topólka: pomnik przy kościele parafialnym,

- Toruń: pomnik przy południowej ścianie katedry, twórca Radosław Ociepa, odsłonięcie 7 czerwca 2000 roku; pomnik przed Wyższą Szkołą Kultury Społecznej i Medialnej, twórca Georgina „Gogy” Farias, odsłonięcie 7 grudnia 2006 roku; pomnik przy Alei Jana Pawła II na terenie toruńskich Jordanek, twórca Stanisław Radwański, odsłonięcie 2 czerwca 2007 roku [*Dwa pomniki- jedna historia* 2011],

- Warlubie: pomnik na osiedlu domków jednorodzinnych; twórcy: Gniewkowski, Ćwikliński,

- Włocławek: popiersie w kościele Najświętszego Zbawiciela, twórca Antoni Bisaga, odsłonięcie 2 kwietnia 2006 roku.

Dęby papieskie

Na terenie województwa spotykamy tzw. dęby papieskie [*Duchowe dziedzictwo* 2008, 59-68; *Dęby Jana Pawła II* 2011]. Część z nich pochodzi z żołądzi pobłogosławionych przez Ojca Świętego Jana Pawła II podczas mszy św., którą odprawił na krakowskich Błoniach 18 sierpnia 2002 roku. Druga grupa żołądzi została pobłogosławiona dwa lata później. Dokładnie dnia 28 kwietnia 2004 roku podczas pielgrzymki leśników polskich do Rzymu. Ojciec Święty Jan Paweł II pobłogosławił wtedy ponad pięćset żołądzi - nasion dębu szypułkowego *Quercus robur L.* Żołądzie te zebrano jesienią 2003 roku z dębu *Chrobry*, najstarszego drzewa tego gatunku w Polsce. Szacuje się, że ów pomnikowy dąb, rosnący we wsi Piotrowice, w województwie lubuskim, liczy sobie około 740 lat. Drzewo osiągnęło wysokość 29 metrów, a w obwodzie 992 cm.

Pobłogosławione przez papieża w Rzymie żołądzie trafiły następnie do leśnej szkółki kontenerowej w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Wyrosły z nich sadzonki osiągając wysokość w granicach od 50 do 100 cm. Sadzenie drzewek przybierało często uroczystą oprawę. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu otrzymała prawie trzydzieści sadzonek dębów papieskich: po jednej dla 26 nadleśnictw i 3 dla biura dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu. Certyfikaty przekazanych sadzonek noszą numery od 355 do 383. Wymieńmy kilka miejsc, w których posadzono dęby papieskie: Brodnica (3 kwietnia 2006 r., przy kościele Matki Bożej Fatimskiej), Bydgoszcz (19 kwietnia 2006 r., przy kościele Świętych Polskich Braci Męczenników; 21 kwietnia 2006 r., na terenie szkółki leśnej Białe Błota), Dobrzejewice (2 kwietnia 2006 r., przy kościele parafialnym), Gniewkowo (18 maja 2006 r., przy kościele św. Mikołaja i św. Konstancji), Kiełbasin (8 kwietnia 2006 r., przy kościele Narodzenia Najświętszej Maryi Panny) [Rozynekowski 2008, 157-163], Osie (2 kwietnia 2006 r., skwer na rynku), Skrwilno (29 czerwca 2006 r., na placu przed siedzibą Nadleśnictwa Skrwilno), Szubin (28 kwietnia 2006 r., przy siedzibie Nadleśnictwa Szubin), Toruń (2 kwietnia 2006 r., przy Wyższym Seminarium Duchownym; 28 kwietnia 2006 r., Barbarka, Nadleśnictwo Toruń, Leśnictwo Wrzosa), Włocławek (3 maja 2006 r., w ogrodzie Pałacu Biskupiego) oraz Żołędowo (przy siedzibie Nadleśnictwa Żołędowo) [*Dęby Jana Pawła II* 2011, 31].

Kamienie węgielne

Przynajmniej kilkanaście świątyń i kaplic na terenie województwa posiada kamienie węgielne poświęcone przez papieża Jana Pawła II. Podczas mszy św. na Łęgach Dębińskich w Poznaniu, która miała miejsce 20 czerwca 1983 roku papież poświęcił kamienie węgielne pod budowę kościoła Matki Bożej Królowej Męczenników w Bydgoszczy- Fordonie oraz kościoła Chrystusa Króla w Bydgoszczy [Pastuszewski 1999, 15]. Podczas pielgrzymki do Polski w 1997 roku, dnia 3 czerwca w gnieźnieńskiej katedrze Ojciec Święty poświęcił kamień węgielny pod mające powstać Sanktuarium Zawierzenia w Bydgoszczy [Błachut 2006, 87]. Papież poświęcił także kamień węgielny, który znalazł się w nowej kaplicy sióstr karmelitanek w Łasinie. Ojciec Święty poświęcił go dnia 18 sierpnia 2002 roku podczas pielgrzymki do Krakowa.

Dnia 7 czerwca 1999 roku, na toruńskim lotnisku, po nabożeństwie czerwcowym, papież poświęcił kamienie węgielne przeznaczone pod budowę kościołów: Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Bielawach w Toruniu, Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej w

Toruniu, Matki Bożej Fatimskiej w Brodnicy, św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Działdowie i św. Józefa w Chełmnie, kaplicy w Melnie, kaplicy i domu zakonnego Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus w Toruniu oraz stacji ołtarza polowego w sanktuarium w Lipach koło Lubawy [*Ojciec Święty, Toruń!* 2014, 163].

Nie tylko świątynie wznoszone były na kamieniach węgielnych poświęconych przez Jana Pawła II. Podczas pobytu papieża na toruńskim uniwersytecie dnia 7 czerwca 1999 roku poświęcił on kamień węgielny pod budowę nowego budynku Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK. Wzniesiony gmach otrzymał w 2005 roku jego imię [*Ojciec Święty, Toruń!* 2014, 225-226].

Święto województwa

Z inicjatywy marszałka województwa kujawsko-pomorskiego Piotra Całbeckiego od 2008 roku dzień 7 czerwca jest świętem województwa. Data ta została wybrana jako upamiętnienie pobytu w tym dniu papieża Jana Pawła II w trzech największych miastach województwa: we Włocławku 6-7 czerwca 1991 roku oraz w Bydgoszczy i Toruniu – 7 czerwca 1999 roku. Dnia 25 lutego 2008 roku Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego pojął następujące stanowisko:

Radni Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w trosce o promowanie walorów Województwa, pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej, kulturowej i narodowej, a także wzmacnianie tożsamości lokalnej i integrację licznych, kulturowo odrębnych grup społecznych tworzących regionalną wspólnotę mieszkańców Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zwracają się do Zarządu Województwa z wnioskiem o podjęcie niezwłocznych działań w celu ustanowienia Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego, które przypadać będzie na dzień 7 czerwca każdego roku.

Radni uzasadnili wniosek następującymi słowami:

7 czerwca to data, która za sprawą pielgrzymek Ojca Świętego Jana Pawła II symbolicznie łączy trzy największe miasta regionu: Włocławek, który Papież odwiedził tego dnia w czasie pielgrzymki w 1991 r. oraz Bydgoszcz i Toruń, które miały zaszczyt Go gościć w trakcie pielgrzymki w 1999 r.

Obchody tego Święta winny odbywać się na możliwie wielu płaszczyznach i być zaznaczone na każdym polu aktywności. Radni Sejmiku przekonani są o istotnym znaczeniu, jakie może odegrać Święto Województwa w procesie pogłębiania integralności Województwa oraz w kreowaniu jego pozytywnego wizerunku. To działanie wynikające z ustawowej roli

samorządu województwa, wsparte także aktywnością mediów, pomoże w dziele budowy tożsamości Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W roku bieżącym mija dziesięć lat od daty pierwszej, inauguracyjnej sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Stwarza to szczególną okazję do ustanowienia Święta, które winno być prezentacją tego, co najlepsze w Województwie, naszych sukcesów, osiągnięć poszczególnych grup społeczeństwa i obywateli, zarówno w dużych miastach jak i gminach wiejskich. Dlatego tak istotnym jest, by swą obecność podczas obchodów zaznaczyli aktywnie działający w każdej dziedzinie życia liderzy, wszyscy podpisujący się pod marką „kujawsko-pomorskie” [Ojciec Święty, Toruń! 2014, 242-243].

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum parafii św. Jakuba w Toruniu, Księga ochrzczonych, rok 1961, nr 123.

Archiwum parafii św. Józefa w Toruniu, Księga Małżeństw, rok 1971, nr 110.

Archiwum Zgromadzenia Sióstr elżbietanek w Toruniu, Kronika domu prowincjalnego sióstr elżbietanek w Toruniu.

Źródła opublikowane

Dekalog

1991 *Dekalog. Przemówienia i homilie Jana Pawła II. IV pielgrzymka do Ojczyzny*, Pelplin.

Dilectorum Polonorum

2004 Jan Paweł II, *Dilectorum Polonorum*, „Wiadomości Diecezji Bydgoskiej”, nr 1, z. 1-4.

Jan Paweł II. Polska 1999

1999 *Jan Paweł II. Polska 1999. Przemówienia i homilie*, Katolicka Agencja Informacyjna [Warszawa 1999].

Apostolstwo świeckich

1968 Kardynał Karol Wojtyła, *Apostolstwo świeckich*, Ateneum Kapłańskie, t. 358(71).

Kościół włocławski

1991 *Kościół włocławski Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II*, Włocławek.

Ojciec Święty, Toruń!

2014 *Ojciec Święty, Toruń! Dokument i świadectwo o papieżu Janie Pawle II*, oprac. W. Rozykowski, Toruń.

Opracowania

20 lat Diecezji Toruńskiej

2012 *20 lat Diecezji Toruńskiej. Kościół w służbie Bogu i człowiekowi*, red. D. Zagórski, K. Sztylec, Toruń.

Błachut M.M.

2006 *Z historii sanktuariów szensztackich w Polsce*, Świder.

Derenda J.

1999 *Papież Jan Paweł II w Bydgoszczy*, Bydgoszcz.

Dęby Jana Pawła II

2011 *Dęby Jana Pawła II posadzone z inicjatywy leśników Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu w latach 2006-2011*, Toruń.

Duchowe dziedzictwo

2008 *Duchowe dziedzictwo. 10 lat województwa kujawsko-pomorskiego, t. 1, Papież Jan Paweł II*, oprac. W. Rozykowski, Toruń.

Dwa pomniki- jedna historia

2011 *Dwa pomniki- jedna historia. Jan Paweł II w Toruniu i Pamplonie*, red. P. Roszak, A.Z. Velasco, Toruń.

Frątczak W.

2009 *Biskup Michał Kozal: życie - męczeństwo – kult*, Włocławek.

Głowacki M.

2014 *Kujawskie miasteczko wobec „lokalnych świętych”. Miejsca pamięci w Osięcinach poświęcone Błogosławionym Męczennikom*, w: *Nekropolie i miejsca pamięci w regionie kujawsko-pomorskim*, red. W. Rozykowski, M. Strzelecka, M. Targowski.

Gręzlikowski J.

1991 *Ojciec Święty Jan Paweł II a diecezja włocławska*, „Ateneum Kapłańskie”, t. 117.

Gudel J.

1995 *W kościele św. Anny śpiewaliśmy w chórze*, w: *Dziękuję Ci Boże, że jestem. Wspomnienie o Jerzym Ciesielskim*, pod red. M. Władyczanki, Kraków.

Gudel K.

2005 *Wspomnienia*, w: *Zapis drogi... Wspomnienia o nieznanym duszpasterstwie księdza Karola Wojtyły*, Kraków.

Kwiecińska K.

2007 *Rodzina Jana Pawła II: ...a jednak istniejemy.../ Kaja Kwiecińska (I voto Wiadrowska), Toruń.*

Luboiński T.

1991 *Podczas obiadu, Ład Boży, 30 VI 1991 roku.*

Męczennicy za wiarę

1996 *Męczennicy za wiarę 1939-1945, red. W. Moroz, A. Datko, Warszawa.*

Pastuszewski S.

1999 *Papież w Bydgoszczy, Bydgoszcz.*

Poniński A.

2007 *Uroczystości millenijne we Włocławku, „Ateneum Kapłańskie”, t. 148.*

2015 *Obecność i nadzieja- Jan Paweł II we Włocławku, w: Ocalić dziedzictwo, red. J. Bagrowicz, W. Karaszewski, Toruń.*

Rodzina Szkół

2002 *Rodzina Szkół Jana Pawła II. Informator, Nowy Sącz.*

Rozynkowski W.

2004 *Radosnym Panie! O bł. ks. Stefanie Wincentym Frelichowskim, Toruń.*

2005 *Ślady obecności biskupa i kardynała Karola Wojtyły w Toruniu, „Rocznik Toruński”, t. 32.*

2007 *Duchowe dziedzictwo. Księga pamiątkowa poświęcona ks. Wojciechowi Markowi Sowie (1956-2007), Toruń.*

2008 *Z dziejów parafii w Kielbasinie. Od Najświętszej Maryi Panny do świętego Huberta, Toruń.*

2012 *Z dziejów Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Toruniu, Toruń.*

2013 *Toruńska Diecezja, w: Encyklopedia Katolicka, t. 19, Lublin.*

2014 *Ślady pamięci o papieżu Janie Pawle II w województwie kujawsko-pomorskim, w: Nekropolie i miejsca pamięci w regionie kujawsko-pomorskim, red. W. Rozynkowski, M. Strzelecka, M. Targowski, Toruń.*

2015a *Pamięć o Janie Pawle II w województwie kujawsko-pomorskim, w: Ocalić dziedzictwo, red. J. Bagrowicz, W. Karaszewski, Toruń.*

2015b *Papież Jan Paweł II w Toruniu- związki z miastem, pielgrzymka i znaki pamięci, w: Ocalić dziedzictwo, red. J. Bagrowicz, W. Karaszewski, Toruń.*

Rozynkowski W., Dobrska G.

2005 *Może i tobie Bóg udzieli łaski! O bł. Marii Karłowskiej, Toruń.*

Spotkanie Jana Pawła II

2011 *Spotkanie Jana Pawła II z przedstawicielami nauki na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika (7 czerwca 1999 roku)*, w: *Jan Paweł II. Związki z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu*, red. J. Bagrowicz, W. Karaszewski, Toruń.

Szukalski W.

2015 *Obecność Jana Pawła II w Bydgoszczy. Przesłanie i znaki pamięci*, w: *Ocalić dziedzictwo*, red. J. Bagrowicz, W. Karaszewski, Toruń.

Ślady obecności

2003 *Ślady obecności ojca Władysława Wołoszyna w naszym życiu*, zebrane przez B. Słomińską, Toruń.